

матеріали для виносу проекту в натуру, робочу документацію. Розроблення проекту автомобільної дороги з використанням матеріалів аерофотозйомки по фотознімках і фотопланах здійснюється в такій послідовності: дешифрування (при обстеженні місцевості); вивчення ландшафтів; проведення повітряної лінії траси, визначення контрольних точок і зони розміщення траси; визначення ділянок, не придатних для будівництва дороги; границь ландшафтних басейнів; проектування варіантів траси; проектування мостових переходів і інших штучних споруд. Згідно з ДБН А.2.1-1-2008 дешифруванню на аерофотознімках підлягають: геодезичні опорні пункти, населені пункти, промислові й сільськогосподарські об'єкти й окремі будови; мережа залізниць, автомобільних доріг, гідрографічна мережа, гідротехнічні й транспортні споруди; рослинний покрив; ґрунти, піски, солончаки, болота; границі угідь і огородження; канали й штучні форми рельєфу; геологічні шурфи. Дані вимоги надають можливості використовувати результати аерофотозйомки при паспортизації автомобільних доріг. Для вирішення задач паспортизації при дешифруванні аерофотознімків: знімають ситуацію; вимірюють довжину автомобільної дороги, визначають геометричні плану, повздожнього та поперечного профілів; визначають кількість, місце розташування й технічний стан штучних споруд і будинків дорожньої служби; збирають дані про кількість і місце розташування елементів дорожніх інженерних пристроїв та дорожню обстановку. Таким чином, використання аерофотозйомки в дорожній галузі дозволяє: одержати первинні дані для вирішення широкого кола задач проектування, будівництва та паспортизації автомобільних доріг.

ВРАХУВАННЯ ПАРАМЕТРІВ НЕРІВНОСТІ ПОКРИТТЯ ПРИ РОЗРАХУНКАХ НЕЖОРСТКОГО ДОРОЖНЬОГО ОДЯГУ ПРИ ПОСИЛЕННІ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ

Г. С. САРКІСЯН,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

(м. Харків, Україна)

E-mail: rp@khadi.kharkov.ua

Якість роботи вулично-магістральної мережі міст відображається в транспортно-експлуатаційних показниках дороги, які залежать в суттєвій мірі від рівності дорожнього покриття. Рівність дорожнього покриття може бути забезпечена лише за наявності міцного дорожнього одягу, що є найбільш дорогим і матеріалоемним елементом автомобільної дороги. У зв'язку з цим удосконалення методів проектування дорожніх одягів має велике практичне значення. Існуючі методи роз-

рахунку, які розроблені в 70-х – 80-х роках засновані на великому обсязі фундаментальних і експериментальних досліджень. За рівнем вітчизняні норми і методи проектування дорожнього одягу відповідали тогочасним вимогам руху транспортних потоків. Але сьогодні у зв'язку зі збільшенням кількості багатовісних транспортних засобів у складі транспортних потоків, збільшенням швидкості руху, появою нових дорожньо-будівельних матеріалів та технологій ці норми застаріли, стали неефективними й потребують удосконалення і переробки. Тому удосконалення розрахункової схеми дорожньої конструкції є дуже актуальним сьогодні.

Суттєвим недоліком діючих нормативних документів по проектуванню дорожніх одягів є відсутність прогнозування стану дорожнього одягу в процесі експлуатації. Закінчення розрахункового строку служби не пов'язане з транспортно-експлуатаційним станом автомобільних доріг. Відсутнє чітке формулювання відмови дорожнього одягу. Транспортно-експлуатаційний стан автомобільної дороги в суттєвій мірі залежить від рівності дорожнього покриття. Таким чином споживчі властивості доріг змінюються в процесі служби, що обумовлює зміну умов руху автомобілів та навантаження на дорожній одяг.

Потрібно відмітити, що існує тісний зв'язок і взаємовплив основних показників один на одного. Чим менша міцність дорожнього одягу, тим більша вірогідність накопичення залишкових деформацій і виникнення нерівностей. Чим більший розмір окремих нерівностей і їх загальна кількість, тим більші зусилля (ударного характеру при наїзді на нерівність) в дорожньому одягу виникають від рухомого навантаження. Чим менше зчеплення з покриттям і гірша рівність, тим менша швидкість і безпека руху. На нерівних поверхнях суттєво збільшується опір руху внаслідок втрати енергії на удари коліс о нерівності, і динамічна дія зростає в 1,5-3 рази у порівнянні із статичною. Тому роботи, метою яких є розробка методу розрахунку дорожніх конструкцій за критеріями рівності мають особливу значимість для дорожньої галузі. Спираючись на досвід експлуатації автомобільних доріг відомо, що при виникненні залишкових деформацій на покритті, наприклад у вигляді хвиль, і при наїзді автомобілів на ці нерівності розвиток деформацій стає дедалі інтенсивнішим. Це дає основу припустити, що при наїзді на нерівність виникає додаткова горизонтальна складова навантаження, яка суттєво впливає на напружено-деформований стан верхнього шару покриття і може викликати зсув в асфальтобетоні. Це потрібно враховувати при розрахунку посилення дорожнього одягу або реконструкції.

Для визначення горизонтальної складової навантаження та напружено-деформованого стану дорожнього покриття необхідно мати дані мікропрофілю автомобільної дороги. На основі аналізу нерівностей, що виникли на ній в процесі її експлуатації, та їх параметрів (висота, довжина хвилі, кут нахилу нерівності) можна визначити горизонтальну складову навантаження від транспортного засобу при наїзді на нерівності, а відповідно і напружено-деформований стан дорожнього покриття. Знаючи напружено-деформований стан покриття можна робити висновок щодо відповідності дорожнього одягу критеріям міцності. Це є основою для прийняття рішень з посилення дорожнього одягу або його реконструкції.

МЕТОДИ БОРОТЬБИ З ВІДОБРАЖЕНИМ ТРІЩИНОУТВОРЕННЯМ В АСФАЛЬТОБЕТОННОМУ ШАРІ НА ЖОРСТКІЙ ОСНОВІ

М. О. ТАРАСОВА,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

(м. Харків, Україна)

E-mail: rp@khadi.kharkov.ua

Влаштування асфальтобетонних шарів на жорсткій основі у вигляді цементобетонних плит використовується в Україні та за кордоном вже понад 50 років. Такий підхід дозволяє досить швидко на якісно ремонтувати цементобетонні плити, що знаходились в експлуатації, або захистити цементобетонні плити від руйнування тонким асфальтобетонним шаром для умов нового будівництва.

З досвіду експлуатації таких конструкцій та спостережень за дослідними ділянками відомо, що найбільш розповсюдженим руйнуванням асфальтобетонного шару на жорсткій основі є виникнення відображених тріщин над стиками цементобетонних плит, якщо не вживати заходів з їх попередження. Причиною виникнення відображених тріщин є дія температурних деформацій (за умови зчепленого контакту шарів) та дія транспортного навантаження. При зміні температури змінюється розміри температурного шва між цементобетонними плитами і ця деформація передається в асфальтобетонний шар. При проїзді колеса автомобіля між цементобетонними плитами в асфальтобетонному шарі виникають напруження зсуву.

Для боротьби з виникненням відображеного тріщиноутворення в асфальтобетонному шарі використовується декілька конструктивних рішень, які розвиваються з 50-х років минулого століття. Перші спроби попередити відображене тріщиноутворення реалізовувались шля-